

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΑΞ. ΚΟΛΙΑΣ

(1906 - 1973)

Τὴν 17ην Αὐγούστου 1973 ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις ὁ ὁμότιμος καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τῶν Μέσων καὶ Νεωτέρων Χρόνων τῆς Δύσεως Γ. Τ. Κόλιας.

Ὁ ἐκλιπὼν εἶχε γεννηθῇ εἰς Καλοσκοπὴν Δωρίδος τὸ 1906, ἐσπούδασε φιλολογίαν ἐν Ἀθήναις, μετεξεπαιδεύθη δ' ἐν συνεχείᾳ ἐν Μονάχῳ καὶ Βρυξέλλαις ὑπὸ τοὺς καθηγητὰς Heisenberg, Dölger καὶ Grégoire. Διετέλεσε συντάκτης τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (1930 - 1948), ἑκτακτος καθηγητῆς τῆς Βυζαντινῆς Ἱστορίας τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1948 - 1952) καὶ ἀργότερον (1961 - 1972) τακτικὸς καθηγητῆς τῆς Ἱστορίας τῶν Μέσων καὶ Νεωτέρων Χρόνων τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Κατὰ τὸν Πόλεμον τοῦ 1940 ὁ Κόλιας ἐπολέμησεν εἰς Β. Ἥπειρον, κατὰ δὲ τὴν περίοδον τῆς κατοχῆς ἔλαβε μέρος εἰς τὴν Ἑθνικὴν Ἀντίστασιν, μόλις διαφυγὼν τὴν μάχαιραν τοῦ Ἄρη Βελουχιώτη.

Ὁ ἀποθανὼν φίλος ἡσχολήθη τόσον μὲ τὴν βυζαντινὴν ἱστορίαν ὅσον καὶ μὲ τὴν νεωτέραν καὶ δὴ τῆς τουρκοκρατίας, ἰδιαίτερώς δὲ ἐγνώριζε τὰ γεωγραφικὰ θέματα τοῦ Νεοελληνικοῦ χώρου. Ἦτο γνωστὸς καὶ ὡς ὁμιλητῆς εἰς τὸ Λαϊκὸν Πανεπιστήμιον τῆς Ἑταιρείας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ, προήδρευσε δὲ καὶ τῆς Ἑταιρείας Στερεοελλαδικῶν Μελετῶν, τῆς ὁποίας καὶ ἐξέδωκε τοὺς δύο πρώτους τόμους τῆς Ἑπετηρίδος.

Τὸ ἔργον του δεικνύει πόσον ὠφέλιμος εἰς τὸν ἱστορικὸν εἶναι ἡ φιλολογικὴ κατάρτισις (ἐκδοσις κειμένων, γλωσσικὴ ἔρευνα κλπ.) καὶ πόσον εἰς τὸν βυζαντινολόγον εἶναι ἀπαραίτητος ἡ γνῶσις τῆς λεγομένης μεταβυζαντινῆς περιόδου, δηλονότι τῆς Τουρκοκρατίας. Ἀκόμη πῶς ἡ ἀντιμετώπισις τῶν ζεόντων ἐθνικῶν (καὶ ἐθνολογικῶν) προβλημάτων εἶναι συνηρητημένη μὲ τὴν φιλολογίαν καὶ μὲ τὴν ἐκτενεστέραν χρονικῶς ἀντιμετώπισιν αὐτῶν. Εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ ἀειμν. συναδέλφου βλέπει τις αὐτὰ τὰ προσόντα καὶ τὴν τάσιν ν' ἀντιμετώπισῃ θέματα βαλκανολογίας, διπλωματικῆς ἱστορίας, γεωγραφικοῦ χώρου. Ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους, τοὺς Οὐγγυροὺς, τοὺς Τούρκους, τοὺς Ἀλβανούς, μέχρι τῶν Ἀμερικανῶν εἰς τὴν Μεσόγειον ἢ

τὴν χερσονήσον τοῦ Αἵμου, ὁ Κόλιας ἐκινήθη πάντοτε ἐν συναρτήσει πρὸς τὰ δίκαια καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ καὶ τὰ πολιτιστικά του ἐπιτεύγματα. Ἡ εὐρεία αὕτη γνώσις εἶναι φανερά ἀπὸ τὰ δημοσιεύματά του.

Ἀκόμη ὡς ἄνθρωπος ὁ ἀποθανὼν ἦτο εὐθὺς καὶ πρᾶος, ἐργατικός καὶ συντηρητικὸν ἀρχῶν. Ὑπενθυμίζω τὰς ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας προσέφερεν ὁ Γ. Τ. Κόλιας διὰ τε τῆς ἐρεῦνης καὶ τῆς μελέτης εἰς τὰς Νεοελληνικὰς ἰδίᾳ σπουδὰς ἀφ' ἑνὸς καὶ ὡς διδάσκαλος σεμνὸς καὶ ἀξιοπρεπής. Ὅμοίως καὶ τὸ ἦθος τοῦ ἀνθρώπου καὶ οἰκογενειάρχου. Εὐχομαι δ' ὅπως ἡ διαδοχὴ τοῦ ἀναδείξει ἐρευνητὴν καὶ μελετητὴν τῶν Μέσων Χρόνων (καὶ ἰδίᾳ τῆς φραγκοκρατηθείσης Ἀνατολῆς) γνωρίζοντα τὰ τε ἱστορικὰ καὶ τὰ ἐθνολογικὰ προβλήματα τοῦ χώρου τῆς χερσονήσου τοῦ Αἵμου, καὶ συνδέοντα τὴν ἐρευναν καὶ τὴν μελέτην πρὸς τὰ ἀπώτερα, τὸ ἐνδοξον δηλαδὴ Βυζάντιον, ὡς ὁ ἀποθανὼν φίλος.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ

(Τὰ κυριώτερα)

1. Ἡ μονὴ Προφήτου Ἡλιοῦ Παρνασσίδος, «Ἀθηνᾶ» 43, 1931, 206 - 210.
2. Ἡ μονὴ Προφήτου Ἡλιοῦ καὶ τὸ ἀρχεῖον τῆς, «Ἑλληνικῶν» 5, 1932, 277 - 292.
3. Τοπωνυμικὸν τοῦ δήμου Δωριέων Παρνασσίδος, «Ἀθηνᾶ» 44, 1932, 107 - 152.
4. Σιδηρόκαστρον, ΕΕΒΣ 10, 1933, 72 - 82.
5. Διορθωτικὰ εἰς τὰ Τζάνε Κορωναίου «Ἀνδραγαθήματα Μερκουρίου Μπούα» (ἐκδοσις Κ. Σάθα), «Ἀθηνᾶ» 45, 1933, 246 - 251.
6. Ἡ προβυζαντινὴ Θεσσαλονίκη καὶ ἡ στάσις τοῦ 390, Ἀθῆναι 1955, 80 + ε'.
7. Περί τῶν χριστιανικῶν μνημείων Λοκρίδος «Πρακτικά Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας», 3, 1934 - 1936, νζ' - ξδ'.
8. Οἱ φιλελεύθερες ιδέες τοῦ ἀρχιμανδρίτη Κυπριανοῦ, «Ἡμερ. Μεγάλης Ἑλλάδος» 1935, 229 - 238.
9. Τόρνα. Ἐπιχώριος γλῶσσα. ΕΕΒΣ 14, 1936, 295 - 299.
10. Ὁ Κάισαρ Ἰωάννης Δούκας, ἀντιγραφεὺς τοῦ cod. Par. 2009 De administrando imperio, ΕΕΒΣ 14, 1936, 300 - 305.
11. Das Lehngut von Gravia, BZ 36, 1936, 330 - 336.
12. Σελίδες ἀλβανικῆς ἱστορίας, «Ἀθηνᾶ» 49, 1939, 243 - 255.
13. Aemter-und Würdenkauf im früh-und mittelbyzantinischen Reich, Athen 1939, 121.
14. Leon Choerosphactes magistre, proconsul et patrice: Biographie correspondance, Athènes 1939, 135.
15. Οἱ Ἕλληνες κατὰ τὸν Ρωσoturκικὸν πόλεμον (1787 - 1792), Ἀθῆναι 1940, 96.
16. Ἡ παρὰ τὸ Βουλγαρόφυγον μάχη καὶ ἡ δῆθεν πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως (896), «Ἀρχεῖον Ὁρακικοῦ Λαογραφικοῦ καὶ Γλωσσικοῦ Ὁθησαυροῦ» 7, 1940 - 1941, 341 - 362.
17. Περί ἀπλήκτου, ΕΕΒΣ 17, 1941, 144 - 184.
18. Περί μητάτου, «Ἀθηνᾶ» 51, 1941 - 1946, 129 - 142.
19. Γεωγραφικὰ σιγίλλιον Κυρίλλου Λουκάρεως (1620), «Ἀθηνᾶ» 52, 1948, 217 - 220.
20. Ἱστορικὴ Γεωγραφία τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου, Ἀθῆναι 1948, 340.

21. Μέτρα τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐναντίον τῆς ἀστυφιλίας καὶ ὁ θεσμός τοῦ κοιαιστώρος «Τόμος ἐπὶ τῇ 600ητηρίδι τοῦ Ἀρμενοπούλου». Θεσσαλονίκη 1959, 39 - 77.
22. Ἡ ἀνταρσία Ἰωάννου Ζ' ἐναντίον Ἰωάννου Ε' Παλαιολόγου (1390) «Ἑλληνικά» 12, 1951, 34 - 64.
23. Λόγοι καὶ χρόνος ἐκδόσεως τῆς Νεαρᾶς 109 Λέοντος ς' τοῦ Σοφοῦ, ΕΕΒΣ 23, 1953, 323 - 347.
24. Βιογραφικά Στεφάνου Α' οἰκουμενικοῦ πατριάρχου (886 - 893), «Προσφορά εἰς Στίλπ. Κυριακίδην» Θεσσαλονίκη 1954, 323 - 347.
25. Αἱ σχέσεις Δημητρίου Κυδωνῆ πρὸς τὸν Φραγκίσκον Α' Γατελοῦζον δυνάστην τῆς Λέσβου «Λεσβιακὸν Ἡμερολόγιον» 1954, Μυτιλήνη, 37 - 43.
26. Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ Ἀλεξίου Α' Κομνηνοῦ (1081 - 1118), «Ἀθηνᾶ» 59, 1955, 241 - 288.
27. Τὸ ἀρχεῖον Βερροίας καὶ ὁ Κρητικὸς Πόλεμος 1645 - 1669, ΔΙΕΕ 11, 1955, 178 - 201.
28. Ἡ μεταξὺ Καταναλῶν καὶ μεγάλου δουκὸς τῶν Ἀθηνῶν μάχη (1311), ΕΕΒΣ 26, 1956, 358 - 379.
29. Ἡ πρώτη ἑλληνοουγγρική συμμαχία, «Νέα Ἑστία» 31, 1957, 204 - 208.
30. Κεφάλαια ἱστορίας τῶν Μέσων Χρόνων, Ἀθῆναι 1958, 155.
31. Κίνητρα καὶ προσχήματα τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ροβέρτου Γουϊσκάρδου εἰς τὸ Βυζάντιον (1081), «Πλάτων» 1, 1958, 115 - 125.
32. Ὁ θάνατος τοῦ Μάρκου Μπότσαρη «Ρουμελιώτικο Ἡμερολόγιον» 1958, 28 - 33.
33. Ἐκκλησία καὶ Αὐτοκράτωρ εἰς τὸ Βυζάντιον, Βιβλιοθήκη Ἀποστολικῆς Διακονίας ἀρ. 46, ἐν Ἀθῆναις 1959, 56.
34. Αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὴν Μεσόγειον 1775 - 1830. Μέρους Β'. Αἱ διαπραγματεύσεις πρὸς σύναψιν τῆς πρώτης ἀμερικανοτουρκικῆς συνθήκης (1830), Ἀθῆναι 1960, 117.
35. Ἐπιστολὴ τοῦ μητροπολίτου Τιμοθέου πρὸς τὸν πάπαν Πῖον Ε' (1572), «Εἰς μνήμην Κ. Ἰ. Ἀμάντου», Ἀθῆναι 1961, 391 - 412.
36. Ἠσκησεν ὁ αὐτοκράτωρ Βασίλειος Α' ἐξελληνιστικὴν πολιτικὴν ἐναντι τῶν Σλάβων; «Κυρίλλω καὶ Μεθοδίω τόμος ἑόρτιος» μέρος πρῶτον, Θεσσαλονίκη 1966, 233 - 239.
37. Δύο σταθμοὶ τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς Ἱστορίας (1912, 1940), ΕΕΦΣΠΑ 13, 1962 - 1963, 112 - 128 [Λόγος εἰς τὴν 28 Ὀκτωβρίου 1962 ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν].
38. Le motif et les raisons de l'invasion de Robert Guiscard en territoire byzantin, «Byzantion» 36, 1966, 424 - 430 [τὸ αὐτὸ μὲ παρηλλαγμένον τίτλον ἐν «Actes du premier Congrès international des études balkaniques et sud-est européennes» III, Histoire, Σόφια 1969, 357 - 361].
39. Ἡ Στερεὰ Ἑλλάς ὡς παράδοσις καὶ ἱστορία, «Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Στερεοελλαδικῶν Μελετῶν» 1, 1968, 1 - 18.
40. Ἱστοριοοικονομικὴ ἐπισκόπησις τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος «Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Στερεοελλαδικῶν Μελετῶν» 2, 1969 - 1970, 1 - 16ε'.

ΑΡΘΡΑ ΕΝ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΙΣ

41. Ἀνεμᾶδες, ΜΕΕ (= Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαιδεῖα), Συμπλήρωμα 1ος, 509γ - 510β.
42. Ἑλλάς, ἱστορικὴ Γεωγραφία τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου, ΜΕΕ Συμπλήρωμα 10ος, 245α - 252β.

43. Θεοδώρα (ἡ τοῦ Ἰουστινιανοῦ), ΘΗΕ (= Ὀρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία) 6, 1965, 184 - 185.
44. Ἰσαάκιος Α' ὁ Κομνηνός ΘΗΕ 6, 1965, 1007 - 1008.
45. Κάρολος ὁ Μέγας, ΘΗΕ 7, 361 - 364.

(Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Π. Χριστοπούλου)

46. Τὸ κτηματολόγιον τῆς μονῆς Προυσσοῦ Εὐρυτανίας, «Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν» 2, 1970, 305 - 472.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑΙ

47. Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, «Ἑλληνικῶν» 11, 1939, 381 - 382.

ΕΚΛΑΪΚΕΥΤΙΚΑ ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΑ

Εἰς περιοδικά : Γενικὴ Στρατιωτικὴ Ἐπιθεώρησις (Ἀθῆναι), Γρηγόριος Παλαμάς, (Θεσσαλονίκη), Δωδεκανησιακὴ Ἐπιθεώρησις (Ἀθῆναι), Ἑλληνικὸς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς Νεότητος (Ἀθῆναι), *Hellénisme Contemporain* (Ἀθῆναι), Ἱστορία καὶ Ζωὴ (Ἀθῆναι), Πᾶν (Ἀθῆναι), Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις (Ἀθῆναι).

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ